

Handläggare
Victoria Schelander
Telefon: 08-508 31 985**Till**
Kulturnämnden
2020-03-10

Effekter och resultat av insatser för att bredda deltagandet i Kulturskolan. Redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige samt förslag om nytt kursavgiftssystem

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden godkänner rapporten om breddat deltagande i Kulturskolan samt godkänner förvaltningens förslag om nytt kursavgiftssystem från och med 1 augusti 2020. Förslaget ersätter nuvarande *Regler och avgifter för Kulturskolans verksamhet*.
2. Nämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta om nytt kursavgiftssystem enligt ärendet.
3. Ärendet justeras omedelbart.

Robert Olsson
KulturdirektörJelena Veljkovic
Avdelningschef Kulturskolan

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget för 2019 fick kulturförvaltningen i uppdrag att analysera vilka resultat och effekter som tidigare insatser gett för att bredda deltagandet inom Kulturskolans verksamheter. Av analysen framkommer att den nuvarande avgiftsmodellen från 2015 inte fått avsedd effekt med ett ökat deltagande i stadsdelar där Kulturskolan har låg beläggning och att det behövs andra insatser för att öka deltagandet. Exempel på utvecklingsområden är ett närmare samarbete med skola och fritidshem, ett mer efterfrågestyrt kursutbud, samt möjlighet till avgiftsfritt deltagande för barn till föräldrar med bristande ekonomiska möjligheter.

För att Kulturskolan ska kunna nå fler barn och unga i stadsdelar med lägre deltagande och andra underrepresenterade grupper,

föreslår förvaltningen att Kulturskolans riktade, avgiftsfria och uppsökande verksamhet utökas. Expandingen av dessa verksamheter finansieras genom ett nytt kursavgiftssystem där nya möjligheter ges att söka fullständig eller partiell avgiftsbefrielse, baserat på hushållets inkomst, kombinerat med ökade kursavgifter. Genom att en relativt stor grupp elever blir helt avgiftsbefriade i det nya avgiftssystemet, bör det få positiva effekter i form av bättre förutsättningar för ett ökat tillflöde av elever inom underrepresenterade grupper. Detta är ett steg i att anpassa Kulturskolan till dagens förutsättningar genom fler långsiktigt verkande insatser kombinerat med en hållbar finansiering genom träffsäkra avgiftssystem som möjliggör en mer jämlik kulturskola.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Kulturskolan.

Ärendet med bakgrund och syfte

I stadens budget för 2019 fick kulturförvaltningen i uppdrag att analysera vilka resultat och effekter som tidigare insatser gett för att bredda deltagandet inom Kulturskolans verksamheter. I uppdraget ingick också att analysera hur förändrade arbetsformer kan göra det möjligt att nå fler barn och unga på de platser och tider som underrepresenterade grupper önskar. Ärendet och dess förslag utgår från målsättningarna i detta uppdrag.

Inledning

Kulturskolan Stockholm är landets klart största kulturskola med rötter i den kommunala musikskolan och i Vår teater som etablerades på 1940-talet. Verksamheten har efterhand breddats och erbjuder idag kurser inom flertalet konstnärliga områden. Nettobudgeten för 2020 uppgår till 184,9 miljoner kronor.

Vid sidan av Kulturskolan har det efter hand tillkommit nya kulturpedagogiska aktörer i Stockholm vilket gör att kulturellt och konstnärligt intresserade barn och ungdomar har många valmöjligheter. Ungdomar lär sig spela i band i studieförbundens rep- och studioverksamhet. Privata aktörer erbjuder kurser och längre utbildningar inom alla konstområden. Film- och videoproduktion som förr var exklusivt och dyrt att ägna sig åt är nu tillgängligt för alla. Youtube erbjuder sk tutorials för den som vill lära sig på egen hand. Det innebär att kulturskolan måste hitta nya arbetsmetoder för att möta en utbildningsmarknad i snabb utveckling och för att kunna nå fler barn och unga inom bredare socioekonomiska grupper.

Kulturskolans uppdrag 2019

I Stockholms stads budget för 2019 anges att: ”Genom Kulturskolan och El Sistema kan staden nå fler barn och unga. Nämnden ska verka för att säkerställa ett breddat utbud och andra åtgärder som är adekvata för att nå bredare socioekonomiska grupper. Kulturskolans verksamhet ska också involveras i högre utsträckning i skolans och fritidshemmens verksamhet, så att det blir lättare att ta del av Kulturskolans utbud under och efter skoltid”.

Kulturskolans deltagare, avgifter och verksamhet

Deltagande i Kulturskolan

Kulturskolan är sedan september 2019 organiserad i åtta geografiska enheter över hela Stockholm. Det totala antalet elevplatser uppgick 2019 till 34 925 varav 18 850 representerar avgiftsbelagd kursverksamhet och 16 075 avgiftsfri verksamhet. Deltagandet i den avgiftsbelagda verksamheten har länge, trots återkommande rekryteringsinsatser, legat förhållandevis stabilt runt 16 000 - 18 000 elevplatser per år. Framförallt har underrepresenterade grupper inte kunnat nås i den omfattning som varit önskvärt. Under åren 2016 - 2019 ökade antalet elevplatser på terminskurserna med 392 platser (kortkurser borträknade^[1]). Ökningen av elevplatserna beror huvudsakligen på riktade och uppsökande insatser i utvalda stadsdelar. Ett utvecklat arbetssätt med en större flexibilitet i tid och arbetsform har möjliggjort att kursutbudet i större grad har anpassats till efterfrågan. Ett intensivt arbete inom projektet Rum för skapande^[2], genom ett utvecklat samarbete med skola, fritidshem och fritidsgård, har inneburit att fler elever fått kännedom om Kulturskolan Stockholm, vilket i sin tur har genererat ett ökat deltagarinflöde.^[3]

[1] Med kortkurser uppgick ökningen av antalet elevplatser till 2 448.

[2] Projektet Rum för skapande har pågått sedan 2017, finansierat av Kulturrådet.

[3] Analysrapporten Effekter och resultat av insatser för breddat deltagande i Kulturskolan Stockholm. Sammanfattande analys med förslag till åtgärder, 2019.

Tabell 1: Antal deltagande individer i Kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet per stadsdelsområde, 2019.

Stadsdelsnämndsområde	Antal boende 6-22 år	Antal individer i Kulturskolan	Andel elever i Kulturskolan
Skarpnäck	8 444	1 080	12,8%
Hägersten-Liljeholmen	13 797	1 480	10,7%
Kungsholmen	8 139	781	9,6%
Bromma	15 699	1 479	9,4%
Södermalm	18 080	1 610	8,9%
Älvsjö	6 692	587	8,8%
Farsta	11 075	822	7,4%
Hässelby-Vällingby	16 477	1 206	7,3%
Enskede-Årsta-Vantör	17 831	1 276	7,2%
Norrmalm	8 891	542	6,1%
Östermalm	11 002	578	5,3%
Spånga-Tensta	9 953	514	5,2%
Skärholmen	8 122	358	4,4%
Rinkeby-Kista	11 029	385	3,5%
Total	165 231	12 698	7,7%

Kulturskolans avgifter

Kulturskolan har idag låga kursavgifter jämfört med flertalet kommuner i Stockholms län. Bara Botkyrka och Södertälje har lägre terminsavgifter. I jämförelse med landets kulturskolor ligger Kulturskolan Stockholms terminsavgifter både över och under medelvärdet i landet på 650 kr^[4]. I både ett regionalt och nationellt perspektiv har Stockholm höga driftskostnader.

^[4] Kulturrådets statistik 2018

Tabell 2. Avgifter för kulturskolor i Stockholms län 2020. Kronor.

Kommun	Musik	Dans	Teater	Bild/form
Botkyrka	350	350	350	350
Danderyd	1 720	1 720	1 720	1 720
Ekerö	1 231	Erbjuds ej	884/1 231	1 231
Haninge	1 000	Erbjuds ej	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Huddinge	1 000	1 000	1 000	Erbjuds ej
Järfälla	1 000/1 100	1 000	1 000	1 100
Lidingö	1 200	Erbjuds ej	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Nacka	1 080	1 125	1 125	900
Norrtälje	-	-	-	-
Nykvarn	850	Erbjuds ej	Erbjuds ej	1 150
Nynäshamn	800	800	800	800
Salem	1 000	1 000/1 700	1 000/1 400	Erbjuds ej
Sigtuna	1 100	1 100	1 100	1 100
Sollentuna	1 100	1 100/1 600	1 100/1 600	900
Solna	1 400	850/1 400	850/1 400	850/1 400
Stockholm	750	300/750	300/750	300/750
Sundbyberg	880	580/880	580/880	Erbjuds ej
Södertälje	450	450	450	750
Tyresö	1 225	720/1 225	720/1 225	720/1 225
Täby	1 700	Erbjuds ej	1 700	1 700
Upplands-Bro	900	900	900	900
Upplands				
Väsby	1 050	Erbjuds ej	650	1 050
Vallentuna	1 500	900	900	1 500
Vaxholm	1 525/2 290	Erbjuds ej	1 035	Erbjuds ej
Värmdö	1 250	1 250	1 250	1 250
Österåker	1 440	Erbjuds ej	Erbjuds ej	Erbjuds ej

Källa: Respektive kommuns/kulturskolas hemsida 2020-01-27

Ojämn fördelning

Deltagandet i Kulturskolans avgiftsbelagda^[5] verksamhet är ojämnt fördelat över staden. Under 2019 deltog exempelvis endast 0,8% av de unga i stadsdelen Rinkeby i Kulturskolans termins- och kortkurser (38 elever). I andra stadsdelar i ytterstaden med lågt deltagande var motsvarande siffra; Tensta 2,2% (108 elever), Husby 3,8% (100 elever), Rågsved 3,8% (92 elever), Vårberg 2,8% (36 elever) och Skärholmen 2,0% (39 elever).^[6] En jämförelse med motsvarande uppgifter från 2014 visar att andelarna har varit i stort sett oförändrade sedan dess. Fördelningen av deltagare följer de

^[5] Kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet omfattar termins- och kortkurser.

^[6] Swecos analys av Kulturskolans data, 2019.

socioekonomiska mönster som redovisats i bland annat rapporten Skillnadernas Stockholm^[7].

Effekter av avgiftsreduktionen 2015

Hösten 2015 genomfördes en sänkning av avgifterna för deltagande i Kulturskolan Stockholm. Förändringen innebar att elevens kostnad för en terminskurs minskade exempelvis från 700 till 300 kr. Antalet elevplatser på terminskurser ökade mellan 2016 och 2019 med sammanlagt 392 platser. Den förväntade storskaliga effekten av en så pass kraftig kurssubvention uteblev dock, främst bland de underrepresenterade grupper som reformen avsåg. En del av den samlade ökningen kom till genom tillfälliga, statliga projektmedel som har möjliggjort ett utvecklat arbetssätt med en större flexibilitet i tidsomfattning och verksamhetsform där kursutbudet i större grad har anpassats till efterfrågan. Ett intensivt arbete inom projektet Rum för skapande^[8], att utveckla samarbetet med skola, fritidshem och fritidsgård, har inneburit att fler elever fått kännedom om Kulturskolan Stockholm och det har genererat ett ökat deltagarinflöde. De lyckade insatserna inom Rum för skapande avser Kulturskolan permanenta inom stadens ordinarie arbete.

Forskning om kulturskolan

Det finns inga entydiga forskningsresultat om avgifternas betydelse inom kulturskolan. Utredningen En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016) skriver att: ”För det stora flertalet familjer verkar inte avgiftsfrågan vara den avgörande faktorn för att kunna delta i kulturskolans verksamhet men för ett antal barn, som lever under knappa förhållanden, kan den vara ett allvarligt hinder.”^[9] Utredningen slår också fast att: ”Barn från hem med sämre socioekonomiska förutsättningar deltar i lägre grad i kulturskolans verksamhet men i högre grad i öppna verksamheter som fritidsgårdar och bibliotek. Detta lägre deltagande verkar inte bero på ointresse, tvärtom har dessa ett högre intresse för att delta i aktiviteter som kulturskola i de bostadsområden som betecknades som lågstatus jämfört med högstatus.” En delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, Jämlik fritid, bättre framtid, bekräftar bilden: ”En generell tendens är att barn och unga från socioekonomiskt svaga förhållanden i större utsträckning besöker öppna fritidsverksamheter som till exempel fritidsgård och bibliotek. Barn och unga från socioekonomiskt starka förhållanden deltar i större utsträckning i idrottsföreningar och kulturskola. I flera

^[7] Kommissionen för ett hållbart Stockholm, 2015 <https://start.stockholm/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/utredningar-och-rapporter/social-hallbarhet/>

^[8] Projekt finansierat av Kulturrådet

^[9] En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69) s. 119

fall har ingen förbättring avseende jämlikt och jämställt nyttjande skett över tid.”^[10]

Öppen verksamhet är i regel avgiftsfri, medan deltagande i till exempel kulturskolan kostar, vilket kan förklara de socioekonomiska skillnaderna. Men vi ser också att när kännedomen och intresset finns så vill många barn komma till kulturskolan. Forskningen lyfter särskilt fram kommunikationens betydelse. Resultaten av en norsk studie som undersökt kulturskolornas inkludering visar att det största hindret för deltagande är hur verksamheten kommuniceras^[11]. Ovan nämnda kulturskoleutredning^[12] drar slutsatsen att det är kunskapen om kulturskolan hos barnens föräldrar som avgör om ett barn söker sig dit. Kulturskolans rekrytering av deltagare verkar alltså både i Norge och Sverige vara mer en kommunikationsfråga än avgiftsrelaterad. I den mån avgiften spelar roll för deltagandet förefaller avgiftsfria verksamheter vara betydligt effektivare i att nå nya elever än genom metoder med generella avgiftsreduktioner. Föräldrakontakten är en nyckelfråga och El Sistema är ett exempel på hur kulturskolan både kan förmedla kunskap om sin verksamhet och involvera föräldrarna i den.

Förändrade kursavgifter

Kulturskolan Stockholm befinner sig i en förändringsfas där arbetssätt och arbetsformer anpassas till dagens och framtidens förutsättningar och behov och där målet är en kulturskola för alla. Kulturförvaltningen bedömer att en förändring av kursavgifter, genom främst ökade terminkursavgifter kombinerat med ett nytt avgiftssystem i form av fullständig eller partiell avgiftsbefrielse, ger goda förutsättningar att bredda deltagandet i Kulturskolan.^[13] Antagandet baseras på att hushållens betalningsvilja för Kulturskolans kurser är relativt okänslig inom det föreslagna spannet och att en relativt stor grupp elever blir helt avgiftsbefriade

^[10] Författare: Erik Nordstrand

^[11] E. Bjørnsen. Inkluderande kulturskole. Utredning av kulturskoletilbudet i storbyene. Prosjektrapport nr.5/2012. (Agderforskning 2012).

^[12] En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69), s 119.

^[13] Under 2019 omfattades ca 325 elevplatser av avgiftsreducering/nedsatt avgift per termin inom nuvarande system. Inom det föreslagna systemet om utökad avgiftsreducering beräknas uppskattningsvis ca 400 elevplatser per termin (800 elevplatser årligen) omfattas av nedsatt avgift till föreslagna 0 kr på termins- och kortkurser. Vidare beräknas ca 800 elevplatser per termin (1 600 elevplatser årligen) omfattas av nedsatt avgift till föreslagna 300 kr på termins- och kortkurser. Totalt uppskattas därmed 1 200 elevplatser per termin (2 400 elevplatser årligen) omfattas av det föreslagna systemet med nedsatt avgift. Kulturskolan beräknar erbjuda upp mot ytterligare 8 000 elevplatser med helt avgiftsbefriad verksamhet med helårseffekt (utöver den avgiftsfria verksamhet som bedrivs idag).

i det nya avgiftssystemet vilket ger goda förutsättningar för ett ökat tillflöde av elever inom underrepresenterade grupper^[14].

Bedömningen stärks av att elevantalet inte förändrades nämnvärt av kursavgiftsändringen hösten 2015 eller att tidigare höjda avgifter påverkat deltagandet negativt.

El Sistema

Ett gott exempel på hur ett riktat arbetssätt för att nå underrepresenterade grupper är Kulturskolans verksamhet El Sistema. El Sistema har funnits som en del av Kulturskolan Stockholm sedan 2013 och omfattade 2019 2 430 elever i 13 stadsdelar. Deltagarna är mellan 5 och 12 år, den orkesterinriktade undervisningen är avgiftsfri och bygger på ett nära samarbete med barnens föräldrar och skolan. Verksamheten har visat sig vara pedagogiskt effektiv och den har också bidragit till att Kulturskolan lyckats nå barn i områden man tidigare har haft lågt deltagande.

El Sistema bygger på ett nära samarbete med skolorna. En enkät i december 2018 till rektorer och skolledare i de berörda stadsdelarna fick mycket positivt gensvar. Respondenterna pekade bland annat på El Systemas generella betydelse för eleverna när det gäller fokus och samarbetsförmåga i skolarbetet, självförtroende och stärkt identitet, samt självständighet; många elever har börjat ta till sig nya delar av Stockholm på egen hand. Skolledarna underströk också i sina svar att samarbetet med El Sistema stärkt skolans varumärke och profil.

Avgiftsfri verksamhet för fler

I enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag har kulturförvaltningen analyserat tidigare positiva insatser för att nå målgrupper som idag är underrepresenterade i den ordinarie kursverksamheten. Här kan nämnas:

- El Sistema, genom vars avgiftsfria verksamheter ett stort antal barn i stadsdelar med annars lågt deltagande har nåtts och fått del av kulturskoleverksamhet.

^[14] Enligt SCB finns det 14 775 barn i åldern 0-21 år som lever i familjer med sk låg ekonomisk standard i Stockholm. Definitionen låg ekonomisk standard innebär att hushållets disponibla inkomst (summan av inkomst och transfereringar minus skatt) ligger under 60% av medianvärdet för alla personer. Värdet varierar över landet och för Stockholm är beloppet 2017 189 715 kr/person (60% av 316 193 kr). Källa: SCB, 2017. Kulturskolans uppskattning är att ca 10 750 av ovan nämnda 14 775 barn finns inom kulturskolans målgrupp, d v s är i åldern 6-21 år (totala antalet utslaget per födelseår i åldersspannet 6-21 år). Måttet låg ekonomisk standard ska ses som ett referensmått till förslaget om avgiftsreducering/neysatt avgift för att ge bättre förutsättningar att nå denna målgrupp på ca 10 750 personer i åldersspannet 6-21 år.

- Kulturrådets medel till projektet Rum för skapande^[15] har möjliggjort nya vägar för kommunikation och pedagogik för barn och unga som annars inte hittar till Kulturskolan.
- Ett mer attraktivt och efterfrågestyrt kursutbud ger ökat deltagande.
- Nära samarbete med skolan sänker trösklarna och innebär möten med målgruppen på dagtid.
- Avgiftsfria kurser.
- Sommarkolloverksamhet är ett bra tillfälle att möta nya deltagare.

Insatser som främjar det pedagogiska uppdraget

Vid sidan av ett nytt avgiftssystem har Kulturskolan behov av förutsättningar som främjar det pedagogiska uppdraget. Idag regleras terminskurserna genom villkor för gruppstorlek (antal deltagare) och lektionslängd (antal minuter), vilket hindrar en utveckling av kursformat och förnyade arbetssätt. En ökad flexibilitet vid schemaläggning är nödvändig för att kunna anpassa utbudet till exempelvis efterfrågan och lokalförutsättningar.^[16]

Utveckling av KAP och orkesterskola

KAP (Kulturskolans Avancerade Program) är Kulturskolans spetskurser för elever som vill fördjupa sig inom sin ämnesinriktning. Kulturskolan utvecklar nu kursformaten för bättre resursanvändning och kvalitetssäkring. Den föreslagna höjningen av avgiften för KAP, från 2 000 till 2 800 kronor, motiveras av den relativt sett högre lärartäthet som KAP kräver.

Kulturskolans ensemble- och orkesterverksamhet utvecklas och föreslås få en mer central och sammanhållen plats i organisationen för att kunna skapa en tydlig kontinuitet från nybörjarnivå till de avancerade orkestrarna, oavsett vilken stadsdel man bor i. Idag kan elever delta kostnadsfritt i ensemble- och/eller orkesterverksamhet på respektive enhet om de också går ämneskurser i musik. Idag är tillgången till Kulturskolans orkestrar begränsad till vissa stadsdelar då orkestrarna är uppbyggda lokalt av de resurser och kompetens som Kulturskolan i respektive enhet förfogar över. Den föreslagna kursavgiften om 500 kronor för deltagandet främjar en utveckling

^[15] <https://kulturskolan.stockholm.se/skapande/>

^[16] Förutsättningar som exempelvis lokaler, efterfrågan och pedagogiska möjligheter styr hur terminskurserna kommer utformas. Terminskurserna kommer fortsätta ha de inarbetade formaten och lektionsutformningen men kan kompletteras med förnyade arbetssätt som t ex kan innebära förändrad gruppstorlek och lektionslängd, men också kompletterande distansundervisning med digitala hjälpmedel, nya ämnen och nya pedagogiska former. En ökad flexibilitet möjliggör att kursutbudet i större grad anpassas till efterfrågan vilket har en positiv inverkan på fler elevplatser inom den avgiftsbelagda verksamheten.

och satsning på en jämlik orkesterverksamhet över hela staden som samlar resurser, pedagogisk kompetens och elever från hela Kulturskolan Stockholm kring en tydlig målbild och ger alla likvärdiga möjligheter för orkesterdeltagande.

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys är gjord för att synliggöra barnets bästa när det gäller förändringen av kursavgifterna för deltagande i Kulturskolan. I analysen ingår förslag på kompenserande åtgärder.

Barn och unga berörs direkt då det handlar om möjlighet att delta i Kulturskolans aktiviteter och verksamhet. Barns olika livsvillkor kan påverkas vilket ärendet tar hänsyn till. Förslagen ger bättre förutsättningar för alla barn och unga att, oberoende av socioekonomisk familjesituation och var de bor i staden, ta del av Kulturskolans verksamhet. Förslagen möjliggör en utökning och pedagogisk förstärkning av Kulturskolans verksamhet, vilket är särskilt viktigt för att upprätthålla och säkerställa barns rätt till utveckling, utbildning och kultur.

Ärendet innebär positiva konsekvenser för barns rättigheter på både kort och lång sikt då den utökade avgiftsfria verksamheten ger möjlighet att nå fler barn och unga. De föreslagna avgiftshöjningarna stärker dels Kulturskolans ekonomiska förutsättningar att höja den pedagogiska kvaliteten på både kort och lång sikt, dels möjligheten att bredda utbudet över hela Stockholm genom att bland annat utöka den avgiftsfria verksamheten med bättre möjligheter att nå barn och unga inom målgrupper som idag är underrepresenterade.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inledning

Kulturskolan Stockholm har en lång och framgångsrik historia med rötterna i 1940-talets spirande kommunala kulturpolitik, vilken växte fram hand i hand med Stockholms stadsutbyggnad. Längs de nya tunnelbanelinjerna byggdes nya stadsdelar som genom kulturskolor, bibliotek, parkteater och samlingslokaler fick en kulturell infrastruktur som fortfarande består. Med tiden har de kommunala kulturinsatserna kompletterats av andra aktörer som gör att stockholmarna år 2020 har en helt annan valfrihet än den som efterkrigsåren kunde erbjuda. Men fortfarande är några viktiga kulturpolitiska frågor obesvarade; hur ska den kulturella infrastrukturen se ut för att nå ut både på bredden och djupet? Och i Kulturskolans fall; hur ska staden utveckla sina kulturpedagogiska

och kommunikativa verktyg för att öka förankringen bland grupper och i stadsdelar som historiskt haft ett lågt deltagande.

Olika politiska majoriteter har prövat olika vägar. Den generella avgiftssänkning som gjordes 2015 fick inte avsedd effekt i form av ökat deltagande. Genom riktade erbjudanden, kampanjer och tidsbegränsade projekt har Kulturskolan försökt nå underrepresenterade stadsdelar och nya målgrupper. Det har ibland gett goda resultat men över tid kan man konstatera att deltagandebilden är sig lik. Det är återkommande samma stadsdelar som redovisar högst och lägst deltagande och skillnaden dem emellan är stor. El Sistema och projektet Rum för skapande har visat att det går att höja deltagandet med nya pedagogiska metoder och riktade uthålliga insatser.

Kulturskolan behöver ständigt se över och utveckla verksamheten för att uppfattas relevant och attraktiv för Stockholms barn och unga. För att uppnå det behöver också avgifter och regler anpassas och förändras. Vägen till en jämlik kulturskola går enligt förvaltningen via långsiktigt verkande insatser och en hållbar finansiering. Några delar i en sådan strategi är:

- Nära samarbete med skola och fritidsverksamhet.
- Nya arbetssätt och kursformat som svarar mot efterfrågan och elevers olika intressen och förutsättningar.
- Ökade kursavgifter för att möjliggöra kulturskoleverksamhet för underrepresenterade grupper^[17].
- Avgiftsfritt deltagande till riktade grupper med låg inkomst.
- Långsiktigt riktade, uppsökande och relationella insatser i samverkan med stadsdelsförvaltningen och civilsamhället i utvalda stadsdelar.

Genom förvaltningens förslag till nytt avgiftssystem ges ekonomiska förutsättningar för att utveckla och permanenta verksamheterna som är avgiftsfria, riktade och tillgängliga för de barn och unga som idag är underrepresenterade i Kulturskolan. Ett koncept byggd på öppen verksamhet, där anmälan inte behöver göras i förväg, är en framgångsrik modell som ett flertal kulturskolor i Sverige bedriver och som visat på goda resultat att nå nya elever inom underrepresenterade grupper.

^[17] Ökade kursintäkter möjliggör att Kulturskolan kan anställa fler pedagoger som kommer arbeta med avgiftsfri, uppsökande och tillgänglig kulturskoleverksamhet med låga trösklar in, i särskilda geografiska områden där underrepresenterade grupper finns. För detta har format utarbetats och prövats inom projektet Rum för skapande.

Med utgångspunkt i de i ärendet redovisade bakgrundsanalyserna föreslår förvaltningen ett paket av åtgärder som innebär nya finansieringsvägar för Kulturskolan Stockholm. Med höjd kursavgift för bland annat termins- och kortkurser, kompletterad med nya möjligheter till nedsatt och avgiftsfri kursverksamhet, kan den avgiftsfria verksamheten utökas och utvecklas så att fler barn och unga över hela staden kan delta i Kulturskolan Stockholm. Förvaltningen gör bedömningen att förslaget årligen beräknas ge 8 000 fler barn och unga möjligheten att delta i kulturskoleverksamhet. En avgiftsökning finansierar och möjliggör därmed en kulturskola för fler.

Förslaget

Målgrupp

Verksamheten riktar sig i huvudsak till barn och unga mellan 6 - 22 år. I begränsad omfattning bedrivs verksamhet för yngre barn än 6 år.

Regler och kursavgifter för Kulturskolans verksamhet

Förvaltningen föreslår förändrade kursavgifter enligt nedan.

- Avgifterna för terminskurser för mindre grupper eller längre lektionstillfällen föreslås uppgå till 950 kr/termin.
- Avgifterna för terminskurser för större grupper eller kortare lektionstillfällen föreslås uppgå till 750 kr/termin.
- Avgiften för kortkurser föreslås uppgå till 300 respektive 500 kr/termin beroende på kursupplägg och omfattning.
- Kursavgifterna för KAP (Kulturskolans Avancerade Program) föreslås uppgå till 2 800 kr/termin.
- Avgift för deltagande i ensemble- och orkesterverksamhet föreslås uppgå till 500 kr/termin. Förslaget omfattar både elever som går annan kurs i Kulturskolan och elever som endast deltar i ensemble- och orkesterverksamhet.
- Avgifterna för deltagare från annan kommun, i mån av plats, föreslås uppgå till 3 500 kr/termin samt 1 750 kr/kortkurs.
- Möjligheten att söka nedsatt termins- och kortkursavgift utvecklas och erbjuds i nivåer i förhållande till hushållets inkomst. Lägsta nivån är avgiftsfri, mellannivån 300 kr/kurs/elev och högsta nivån är ordinarie kursavgift.

- Avgiftsfri verksamhet utökas genom olika kursformat i syfte att nå grupper som idag inte nås av Kulturskolans verksamhet.

Upplägget av syskonrabatt och instrumenthyra föreslås ligga fast.

Det nya avgiftssystemet föreslås införas 1 augusti 2020. Tidigare ärende, *Regler och villkor för Kulturskolans verksamhet*, med diarienummer Dnr 1.1/1097/2015 samt KS Dnr 145-626/2015 utgår i samband med att detta ärende börjar gälla.

Sammanfattande tabell

I nedanstående tabell 3 redovisas de föreslagna avgifterna (förslag 2020) samt motsvarande nivåer 2014 och de nu rådande.

Tabell 3: Förslag till nya avgifter från 1 augusti 2020 för Kulturskolan Stockholm. Kronor.

Terminskurser	Avgift 2014	Avgift nu	Förslag 2020
Musik/sång	900	750	950
<i>Musik/sång (storgrupp)</i>	<i>700</i>	<i>300</i>	<i>750</i>
Konst/media, dans/cirkus och teater/musikal	900	750	950
<i>Konst/media, dans/cirkus och teater/musikal (kortare lektion)</i>	<i>700, 500</i>	<i>300</i>	<i>750</i>
Ensemble/orkester/kör	500	300	500
<i>Ensemble/orkester/kör (deltar även i instrumentalundervisning/sång)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>500</i>
KAP - kulturskolans avancerade program	2 000	2 000	2 800
Deltagare från annan kommun	3 000	3 000	3 500
<hr/>			
Kortkurser	Avgift 2014	Avgift nu	Förslag 2020
Kortkurs (sex lektioner)	500	200	500
Nyfiken på (tre lektioner)	300	100	300
Prova på-kurs (en lektion)	0	0	0
Deltagare från annan kommun	1 500	1 500	1 750
<hr/>			
Övrigt	Avgift 2014	Avgift nu	Förslag 2020
Instrumenthyra per termin	300	300	300

Rabatter och nedsättning av avgift

Syskonrabatt

Förvaltningen föreslår att den nuvarande syskonrabatten kvarstår. Den innebär att deltagande i Kulturskolans terminskurser är gratis från och med det tredje deltagande barnet. Rabatten gäller inte instrumenthyra eller kortkurser.

Utvidgad nedsättning av termins- och kortkursavgift

Idag har familjer med gemensam årsinkomst lika med eller understiger fem prisbasbelopp möjlighet att söka nedsättning av terminsavgiften. Den nuvarande rätten till nedsättning innebär en terminsavgift på 300 kr/elev, oavsett antal kurser.

Förvaltningens övergripande mål är att fler barn och unga i staden ska få del av Kulturskolan Stockholm. Enligt SCB finns det idag i Stockholm 14 775 barn i åldern 0 - 21 år som lever i familjer med låg ekonomisk standard^[19]. Kulturskolans uppskattning är att ca 10 750 av dessa barn och unga finns inom Kulturskolans målgrupp, det vill säga är i åldern 6-21 år. Förvärvsinkomsten i Stockholm var 2017 i snitt 348 000 kr per person men med mycket stor geografisk spridning mellan stadsdelsområden^[20]. Kulturskolan Stockholm vill att hushållets årsinkomst inte ska begränsa möjligheten att delta i Kulturskolans verksamhet.

Förvaltningen föreslår en utvidgning av möjlighet till nedsatt avgift. Förslaget innefattar även hemmaboende ungdomar över 18 år. Förslaget innebär att den som beviljas nedsatt avgift betalar den nedsatta avgiften för varje kurs som hushållet bokar. Nedsättningen gäller inte instrumenthyra.

- Hushållets gemensamma årsinkomst lika med eller understiger sex prisbasbelopp^[21] föreslås berättiga avgiftsfritt för termins- och kortkurser.
- Hushållets gemensamma årsinkomst lika med eller understiger åtta prisbasbelopp (men överstiger sex prisbasbelopp), föreslås berättiga en avgift för termins- och kortkurser på 300 kr/kurs/elev.
- Hushållets gemensamma årsinkomst som överstiger åtta prisbasbelopp, föreslås berättiga ordinarie kursavgifter.

^[19] Definitionen låg ekonomisk standard innebär att hushållets disponibla inkomst (inkomst och transfereringar minus skatt) ligger under 60% av medianvärdet för alla personer i Stockholm. Värdet varierar över landet och för Stockholm är beloppet 2017 189 715 kr/person (60% av 316 193 kr). Källa: SCB, 2017. Måttet låg ekonomisk standard ska ses som ett referensmått till förslaget om avgiftsreducering/nedsatt avgift.

^[20] Medelinkomsten i Rinkeby-Kista stadsdelsområde var 209 000 kr/person medan i Norrmalm stadsdelsområde var motsvarande belopp 442 000 kr. Källa: ODS (Stadens områdesdatasystem).

^[21] Prisbasbelopp 2020 är fastställt av regeringen till 47 300 kr.

Tabell 4: Nedsatt kursavgift baserad på prisbasbelopp och årsinkomst per hushåll. Kronor.

Hushållet årsinkomst, prisbasbelopp*	Högsta årsinkomst, per hushåll	Kursavgift
Lägre eller lika med 6	283 800	0
Högre än 6, men lägre eller lika med 8	378 400	300
Högre än 8		ordinarie

* Prisbasbelopp 2020: 47 300 kr.

I den avgiftsgrundande hushållsinkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga inkomster enligt inkomstskattelagen (SFS 1999:1229). Skattefria inkomster som bostadsbidrag, barnbidrag och försörjningsstöd ingår däremot inte. Det som ska anges är inkomst enligt senast erhållna slutskattebesked från Skatteverket. Om det finns två vuxna i hushållet ska bådas inkomst inkluderas. Vald definition för inkomst motsvarar den som för närvarande tillämpas för förskola och fritidshem inom staden.

Bilagor

1. Effekter och resultat av insatser för breddat deltagande i Kulturskolan Stockholm. Sammanfattande analys med förslag till åtgärder